

Warszawa, dnia 23-04-2021 r.

Minister Klimatu i Środowiska

DLŁ-WGL.0342.36.2021
1543149.5100077.4114858

Pan
prof. dr hab. Krzysztof Spalik
Przewodniczący Komitetu
Biologii Środowiskowej i Ewolucyjnej PAN

Szanowny Panie Profesorze,

w pierwszej kolejności bardzo dziękuję za Pana pismo z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie zarządzania lasami w Karpatach. Poniżej przedstawiam stanowisko w przedmiotowej sprawie.

Kwestie ochrony przyrody w kraju reguluje ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. 2020 poz. 55, z późn. zm.). Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia m.in. dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa¹ oraz dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory². Natomiast kwestie związane z realizacją gospodarki leśnej reguluje ustawa z dnia 28 września 1991 r. *o lasach* (Dz. U. 2020 poz. 1463, z późn. zm.). Należy wskazać, że sama dyrektywa w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, która jest jedną z podstaw funkcjonowania sieci Natura 2000, już w preambule wskazuje: „Uznając za główny cel niniejszej dyrektywy wspieranie zachowania różnorodności biologicznej przy uwzględnieniu wymagań gospodarczych, społecznych, kulturowych i regionalnych, niniejsza dyrektywa przyczynia się do realizacji ogólnego celu polegającego na trwałym rozwoju; zachowanie takiej różnorodności biologicznej może w niektórych przypadkach wymagać utrzymania lub wręcz pobudzania działalności człowieka”. Oznacza to, iż podczas procesu decyzyjnego i planowania należy uwzględniać zasadę zrównoważonego rozwoju oraz uwzględniać wymagania gospodarcze, społeczne, kulturowe i regionalne.

¹ Dz. Urz. WE L 103 z 25.04.1979, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 1, str. 98, z późn. zm.

² Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102, z późn. zm.

Należy podkreślić, że gospodarkę leśną w Polsce realizuje się zgodnie z zasadą zrównoważonego i trwałego wykorzystania wszystkich funkcji lasu. Podejście to zostało odzwierciedlone w realizowanym na terenie całego kraju modelu gospodarki leśnej prowadzonej na podstawie planów urządzenia lasu. Plany te sporządza się z uwzględnieniem zasad hodowli, ochrony, urządzenia, ochrony przeciwpożarowej i użytkowania lasu, jak i wymogów ochrony przyrody, krajobrazu oraz ochrony różnorodności biologicznej. Rozmiar przyjętego na danym terenie użytkowania jest więc wynikiem potrzeb uwzględniających wszystkie cele gospodarki leśnej. Przyjęte w tym zakresie zasady planowania i prowadzenia gospodarki leśnej zapewniają ciągłość wszystkich funkcji, jakie lasy pełnią dla społeczeństwa, w tym stabilności walorów krajobrazowych w perspektywie długookresowej. Ekosystem leśny jest bowiem układem zmiennym w funkcji czasu, podlegającym naturalnemu cyklowi rozwojowemu i zaburzeniom, a wczesne fazy rozwojowe pełnią istotne (również z punktu widzenia różnorodności biologicznej) funkcje. Trwałość lasu jest natomiast nierozdzielnie związana z cyklem przechodzenia drzewostanu w kolejne fazy rozwojowe. W szerszej perspektywie właśnie zróżnicowane wiekowo drzewostany zapewniają ciągłość wszelkich funkcji lasu, gdyż mimo powolnych, lecz ciągłych zmian w ekosystemie leśnym wszystkie fazy rozwojowe są stale reprezentowane na danym obszarze, zmieniają tylko swoją lokalizację – gdy w jednym miejscu las jest właśnie użytkowany, dostarcza społeczeństwu cennego, odnawialnego surowca, jakim jest drewno i jest przygotowywany do odnowienia, w innym dojrzevia pełniąc m.in. istotne funkcje krajobrazowe. Należy tu zauważyć, że cały cykl w perspektywie długości życia człowieka ma charakter długookresowy. Dlatego też poprzez przestrzenne zróżnicowanie jesteśmy w stanie dostrzec i korzystać jednocześnie z bogactwa wszystkich etapów rozwoju lasu. Zachowanie takiego zróżnicowania zapewnia utrzymanie tej sytuacji dla przyszłych pokoleń. Stosowane w Polsce zasady prowadzenia gospodarki leśnej zapewniają utrzymanie i kształtowanie się dużej różnorodności siedlisk i nisz ekologicznych. Tym samym zrównoważona gospodarka leśna zapewnia warunki bytowania dla gatunków roślin, zwierząt i grzybów o bardzo różnych preferencjach ekologicznych, tj. zarówno dla gatunków związanych z drzewostanami dojrzałymi, jak i tych potrzebujących do życia wcześniejszych faz rozwojowych lasu czy okresowego występowania w lasach terenów otwartych. Również bogactwo runa leśnego związane jest bezpośrednio z żyznością siedliska oraz specyficznym mikroklimatem dna lasu ukształtowanym przez warstwę drzew.

Podstawowym dokumentem regulującym gospodarkę leśną w nadleśnictwie jest zatwierdzany przez ministra właściwego do spraw środowiska, na okres 10 lat, plan urządzenia lasu. Stąd działania realizowane w lasach są wynikiem wieloletniego planowania. Nadrzędnym celem planowania jest m.in. utrzymanie trwałości, ciągłości i żywotności lasu (to znaczy zapewnienie występowania wszystkich faz rozwojowych lasu) na poziomie regionalnym i krajowym. Takie podejście zapewnia zaspokojenie potrzeb gospodarczych kraju (zaopatrzenie w drewno) i potrzebę utrzymania lasów zróżnicowanych gatunkowo, wiekowo i przestrzennie, co gwarantuje spełnianie przez las wielu usług

ekosystemowych. Uprzejmie wyjaśniam, że plany urządzenia lasu podlegają konsultacjom społecznym w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko³. To na tym etapie ocenia się m.in. wpływ zaplanowanych działań na elementy środowiska. Poszczególne etapy prac nad projektem planów urządzenia lasu dla nadleśnictw „w części dotyczącej otuliny parków narodowych, są uzgadniane z właściwym dyrektorem parku narodowego, natomiast w części dotyczącej otulin rezerwatów przyrody są uzgadniane z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

Uprzejmie informuję, że w aktualnym stanie prawnym określenie granic parku narodowego następuje w drodze rozporządzenia Rady Ministrów i może nastąpić po uzgodnieniu z właściwymi miejscowo organami uchwałodawczymi jednostek samorządu terytorialnego, na których obszarze działania planuje się powyższe zmiany, oraz po zaopiniowaniu, w terminie 30 dni od dnia przedłożenia tych zmian, przez zainteresowane organizacje pozarządowe. Uznanie obszaru za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Należy dodać, że w zasięgu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie od dawna realizowany jest w praktyce projekt dotyczący tworzenia „rusztu ekologicznego”, który uwzględnia m.in. strefy przypotokowe. Koncepcja tworzenia sieci ostoi ksylobiontów, czy też pozostawiania do naturalnego rozpadu ok. 5% powierzchni drzewostanów rębnych w postaci biogrup, wynika wprost z uregulowania wewnętrznego, jakim jest zarządzenie nr 28 dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie z dnia 2 grudnia 2014 r., dotyczące wprowadzenia wytycznych w sprawie sposobów uwzględniania wymagań ochrony przyrody podczas realizacji zadań z zakresu gospodarki leśnej na terenie RDLP w Krośnie, zmienione zarządzeniem nr 14 z dnia 28 grudnia 2016 r. Zgodnie z tym zarządzeniem nadleśniczy wyznacza ostoje ksylobiontów, rozumiane jako powierzchnie leśne mające stworzyć tzw. ruszt ekologiczny, czyli miejsce przetrwania i redystrybucji organizmów związanych z martwym drewnem.

W Karpatach znajduje się sześć parków narodowych: Babiogórski, Gorczański, Pieniński, Tatrzański, Magurski i Bieszczadzki. Obejmują one wiele ciekawych i różniących się od siebie pasm górskich, od Beskidu Żywieckiego na zachodzie, poprzez Gorce, Tatry, Beskid Niski, aż po Bieszczady na wschodzie. Parki te obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, w których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Ponadto, w rejonie Karpat⁴ znajduje się 197⁵ rezerwatów przyrody, 19 obszarów specjalnej ochrony i 110 specjalnych obszarów ochrony wchodzących w skład sieci Natura 2000 oraz 16 parków krajobrazowych. W obszarze Karpat występują również liczne pozostałe

³ Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247).

⁴ Prowincje geograficzne: Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym oraz Karpaty Wschodnie z Podkarpaciem Wschodnim, zgodnie z Regionalizacją fizycznogeograficzną Polski.

⁵ Obliczone na podstawie danych GDOŚ, jeżeli obszar minimum 50% obszaru położone jest w obszarze Karpat.

formy ochrony przyrody tj. obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz prowadzona jest ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Z poważaniem

Z up. Ministra

Edward Siarka
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/